

Scenă din *Scufița roșie*

Alexandru ȘTEFAN

„N-o să zboare, că n-are aripi”

Cea mai mare bucurie pe care o poți avea când faci cunoștință cu un actor este să vezi că nu-și trădează personajul. Nu credeam că voi ajunge să fiu atât de sigur de o asemenea afirmație aparent ambiguă, numai că, deseori distanța de la artist la om crește, asemeni unei prăpăstii fără capăt. Și atunci te duci la teatru, pentru a vedea spectacole. Deprinderea aceasta poate deveni uneori plictisitoare. Voi recunoaște că **Zborul** trupei italiene „La Baracca”, nu este o experiență uluitoare, cu profunde reveniri în spațiul copilăriei. Mi-e imposibil să cred altceva! În general, mintea noastră adultă tinde să se lase zguduită de povești complicate, cu mize mari! Poate pentru a-mi aminti copilăria, ar fi trebuit să văd un spectacol pentru adulți! Dar eu mă aflam la a doua ediție a **Festivalului Internațional de Teatru pentru Copii!** Un domeniu nou, un teren cu legi proprii pe care, abia în ultimii ani, trupele de teatru în frunte cu ASSITEJ, se străduiesc să-l descopere!

Când au sosit în holul destul de strâmt al hotelului, erau trei: Bruno, Fabio și Alex. Bruno, personajul ludic, visător și vorbăreț, sigur pe el poate până la îngâmfare, mereu zâmbitor și sociabil, părea născut sub semnul unei stele optimiste, aducătoare de noroc. Fabio, cu mersul apăsător și greoi, cu gesturi instinctiv brutale, laconic în explicații și detaliat în ironii, își lăsa privirea ascuțită

Bruno CAPPAGLI și Fabio GALANTI în *Zborul de Bruno Cappagli*

să mă radiografieze. În ceea ce îl privește pe Alex, poate fizicul masiv, poate comportamentul puțin relaxat, în comparație cu al celorlalți doi, mi l-a trădat: el nu era actor, era „omul din spate”, pe care ei, în aplauzele publicului, aveau să-l salute de fiecare dată.

Mi-am luat în primire funcția de ghid lingvistic și, cât timp au avut nevoie de mine, le-am cerut explicații. Scenografia îi aparținea lui Fabio: motoarele complicate până la incredibil, scaunele și țevile multifuncționale, paturile suprapuse, bicicletele rupte și, în final, fantastica mașinărie de zbor... Muzica fusese aleasă de Bruno: ritmurile balcanice gen Emir Kusturica sau Bregovic, tradiționala *Ciocârlie*, iar pentru a face notă discordantă – melancolicul Jean-Baptiste Clement.

Când s-au urcat pe scena destul de largă a teatrului, erau doi: Bruno devenise *Gioacchino*, iar Fabio devenise *Gustavo*. O schimbare de nume, un decor fix, dar în rest, totul la fel! Ce se vede pe scenă nu se numește „verosimilitate”. Oricum, copiii n-ar înțelege-o. Acolo sunt sentimente și comportamente imperturbabile. Pe scenă NU se joacă teatru. Gustavo vrea să cerceteze miezul pământului apelând la burghiuri mecanice, neîncrezător în vise și mereu frământat de suspiciuni. Gioacchino ascultă muzica vântului, cercetează legile naturii, purtat ca un prunc în brațele imaginației și dorinței. Doi poli se atrag pentru a învinge gravitația, dar nu știm dacă reușesc.

Câteva exagerări în jocul actoricesc pot deranja atenția critică. Dar nu aceasta e miza. Ei joacă pentru copii, provoacă râsul, și asta e de ajuns. Sunt lucruri pe care publicul cu adevărat important nu le-a sesizat.

Picătura de adevăr: „A fost odată ca niciodată un om pe nume Gustav Mesmer care a vrut să zboare pe o bicicletă”. Lui i se dedică această poveste

care este poate un pic complicată pentru mintea unui copil. Greutatea acestui trup ce nu vrea să se ridice de la sol e, de fapt, povara prejudecăților: „nu poți zbura fără motor!” – e lupta infinită cu propria încorsetare. O lacrimă s-ar putea prelinge din ochiul obosit de ani al unui adult ce a uitat poate cum e să visezi. La fel de armonios ar suna „nu poți să joci fără text” sau „nu poți să faci o cronică fără citate”. Pentru un copil, brațele sunt încă aripi, iar înaltul cerului nu a încetat să mai fie explorat. Pentru el, aceste lucruri sunt posibile, iar în fața ochilor nu vede decât universul unor oameni plini de griji. Reușita, finalitatea, bucuria extremă pe care o pot trăi, este că acei adulți atât de masivi au învățat să gândească la fel ca ei. Nu e de mirare veselia lor de neimaginat! După ce de-a lungul întregii povești i-am auzit strigând: „N-o să zboare că n-are aripi” sau „Fă-ți o elice” sau „Nu ți s-au lungit mâinile!”, în întunericul din sală îi aud apoi: „Gata, au reușit! Știam noi că dacă ne ascultă or să reușească”.

Nu mai știu câți erau în sală când cei doi protagoniști și-au luat la revedere de la public. Îmi amintesc că toți erau mici și îndepărtați, ca atunci când te uiți de sus în zborul tău însingurat deasupra scenei.

Trupa La Baracca, Bologna, Italia – Zborul/Il volo de Bruno Cappagli. Regia: Bruno Cappagli, Stefano Filippini. Scenografia: Fabio Galanti, Enrico Montalbani. Muzica: Bruno Cappagli. Cu: Bruno Cappagli (*Gioacchino*), Fabio Galanti (*Gustavo*). Data reprezentăției: 10 octombrie 2006.

„Prea matura” Turandot

„Mi displace l’ideea di Turandot per bambini” îmi spunea Bruno la ieșirea de la spectacol. Nu țin la părerea lui pentru simplul fapt că provine din patria-mamă a lui Gozzi, pentru că e actor la un teatru pentru copii, și pentru că trupa lui a fost invitată să joace pe scena Teatrului „Ion Creangă” în cadrul Festivalului Internațional. Nu țin la părerea lui, dar o împărtășesc.

Oare nu **Turandot** este prințesa aceea sadică ce își ucide pretendenții? Oare nu e asta povestea unei ambiții, a unei lumi sufocate de tradiții decadente, în care rațiunea și bunul simț înving? Câtă dragoste poate fi în sufletul unei femei învinse? Cât de simplă poate fi situația aceasta, încât să o înțeleagă chiar și un copil? De obicei, în cadrul festivalurilor de teatru pentru copii sperăm la un public format din minți tinere și nevinovate. E drept că nevinovăția lor e direct proporțională cu nivelul de trai, dar nu putem miza mereu pe o cifră atât de variabilă. Cum îi poți spune unui copil povestea unei femei ce nu vrea să iubească? Cum poate un copil să înțeleagă orgoliul și mândria rânite, pasiunea dusă până la obsesie a unui prinț renegat, un set de norme aflate la mii de kilometri distanță, pe care, nici noi, nu le putem motiva logic?

Poate din această cauză, o a doua problemă pe care o ridică povestea lui Turandot este aceea că nu poți ști niciodată cum este mai bine să o reprezinti pe scenă: ca basm oriental, apelând la elemente din teatrul *Kabuki* sau *Nô* sau, ca teatru occidental, preferabil cu elemente din *commedia dell’arte*. Așadar, în afara acestor două opțiuni între care au balansat regizori mai mult sau mai puțin curajoși, Mihai Constantin Ranin o potențează pe a treia: spectacol pentru copii.